

QUADERNS GADESO

ANÀLISI DE LA REALITAT SOCIOECONÒMICA DE LES ILLES BALEARS. Nº 20. MARÇ 2003

FUTUR

Tal com es reflecteix en el número anterior de Q.G. referit a la confiança dels consumidors a les Illes Balears, es manifesta un significatiu nivell d'incertesa respecte al nostre futur econòmic. Fins ara, aquesta preocupació no s'havia manifestat, per la qual cosa resulta més rellevant.

En qualsevol cas aquest baix nivell de confiança no es manifesta amb igual intensitat a cadascuna de les illes. A Eivissa/Formentera la manca de perspectives econòmiques de futur ocupa el primer lloc, mentre que a Mallorca es situa en el segon i a Menorca en el quart. Aquesta inquietud, encara que sigui preocupant, no afecta directament encara de manera sensible a les rendes familiars. Per això es fa referència més a una preocupació futura que present. Es de considerar que partim d'una situació econòmica anterior notablement satisfactòria, la qual cosa va possibilitar l'adquisició de quotes importants de benestar. Però aquest benestar, fonamentalment econòmic, necessita d'altres elements per poder convertir-se en qualitat de vida. Per això resulta molt significatiu que en tots el baròmetres realitzats fins ara sigui constant, la preocupació per les deficiències en les comunicacions internes i externes, així com per la manca de facilitat per poder accedir a l'habitatge. Malgrat hagi disminuït la intensitat de preocupació per la inseguretat pública i per la immigració, continuen estant presents. Aquesta presència simultània reflecteix en molts de casos una percepció de relació entre elles.

El nostre futur econòmic, sens dubte depèn de factors externs. Però també d'altres interns, que afecten a les administracions públiques però també a la nostra societat civil.

QUÉ PREOCUPA A LA CIUTADANIA DE LES ILLES? (v)

	ILLES BALEARS (Baròmetre Març 2003)	ESPANYA (Baròmetre CIS Gener 2003)
1er Prob.	Comunicacions (Carreteres i transport)	Atur
2on Prob.	Perspectives econòmiques	Terrorisme
3er Prob.	Habitatge	Inseguretat
4art Prob.	Inseguretat	Immigració
5è Prob.	Immigració	Problemes econòmics

Font: Baròmetre GADESO i del CIS

Quaderns Gadeso ha anat publicant de manera periòdica un baròmetre que fa referència a les principals preocupacions dels ciutadans de les nostres Illes. Primavera 2.001 (Q.G.1), Tardor 2.001 (Q.G. 5), Primavera 2.002 (Q.G. 10) i Tardor 2002 (Q.G. 15) Avui publiquem els resultats corresponents a la Primavera d'enguany.

Com ja és hàbit, hi ha diferències significatives entre les principals preocupacions dels ciutadans d'Espanya amb les equivalents de la nostra comunitat. Es constant, en el cas espanyol, la preocupació per l'atur i el terrorisme. En el nostre cas, possiblement per la distància, el terrorisme no apareix de manera explícita com a màxima preocupació. Igualment tampoc mostrem una màxima preocupació per l'atur, malgrat comença a aparèixer com a preocupant una certa incertesa respecte al nostre futur econòmic. Pot cridar l'atenció que dins el baròmetre del CIS, malgrat sigui en cinquena posició, apareix com problema a pels espanyols la situació econòmica.

Una vegada més els ciutadans i ciutadanes de la nostra comunitat manifesten la seva insatisfacció referida a totes les situacions que afecten a les comunicacions. Ja sigui a les comunicacions internes (carreteres i transport públic), ja sigui a les externes (freqüències i preus).

Per primera vegada apareix com a problema l'incertesa respecte al nostre futur econòmic. Lògicament aquesta incertesa va lligada principalment a l'actual recessió de la nostra principal activitat econòmica: el turisme.

Com en el cas espanyol, continuen estant presents la inseguretat pública i la immigració. A les Balears les dificultats per accedir a l'habitatge són un problema real.

Una vegada més es posen de manifest les diferències entre illes. Les preocupacions dels ciutadans de Mallorca, Menorca i les Pitiüses, són diverses encara que hi hagi factors comuns. Les pròximes pàgines reflecteixen precisament els aspectes diferencials de cada comunitat insular.

MALLORCA: DÈFICITS DE BENESTAR

	PRIMAVERA 2003	TARDOR 2002	PRIMAVERA 2002	TARDOR 2001
1er Prob.	Habitatge	Immigració	Immigració	Comunicacions (Carreteres i transport)
2on Prob.	Perspectives econòmiques	Mercat Laboral	Droga i alcohol	Droga i alcohol
3er Prob.	Carreteres	Inseguretat	Inseguretat	Habitatge
4art Prob.	Immigració	Habitatge	Comunicacions (Carreteres i transport)	Territori
5è Prob	Inseguretat	Comunicacions (Carreteres i transport)	Habitatge	Immigració

Font: Baròmetres GADESO

Des del primer baròmetre realitzat ara fa dos anys, és constant la presència de les comunicacions i l'habitatge com a preocupació dels ciutadans i ciutadanes de Mallorca.

En referència a l'accés a l'habitatge, actualment es pot observar una major oferta. Però els preus segueixen sent notablement elevats perquè es pugui donar un accés generalitzat a la vivenda. Les diverses administracions públiques, també el nostre Govern, fan esforços per promoure habitatges d'iniciativa pública. En qualsevol cas, encara son insuficients. El tema bàsic, encara que hi hagi una certa recessió econòmica, segueix essent el preu del sòl.

La inquietud per les comunicacions a Mallorca té dos caires. D'una banda les internes concretades en una estructura viària encara inadequada, i un transport públic encara insatisfactori, malgrat els esforços fets per la seva millora.

Finalment el tema de la inseguretat ocupa i preocupa. L'índex de victimització, percentatge d'habitants que han patit alguna experiència delictiva durant el darrer any, és rellevant, tal com manifesta la investigació: "Seguretat i victimització a les Illes Balears", promoguda per la Conselleria d'Interior en el passat mes de novembre. La percepció d'inseguretat no la provoquen necessàriament els grans delictes, sinó també l'experiència repetitiva de petits delictes. Possiblement és necessari no tan sols una major presència policial, sinó principalment una major coordinació entre les distintes forces de seguretat, així com dotar de més i millors medis a la justícia.

CREIXEMENT I QUALITAT DE VIDA

Tots els experts es basen en diversos axiomes per avaluar la qualitat de vida d'una comunitat. Primer, és imprescindible un creixement econòmic sostingut, però aquest no suposa necessàriament un desenvolupament real pels seus ciutadans i ciutadanes. Segon, perquè es dongui un autèntic desenvolupament socioeconòmic, es suposa la possibilitat real d'accés equilibrat als bens i serveis per tots. Tercer, aquesta igualtat d'oportunitats d'accés a bens i serveis, exigeix que aquests siguin de suficient qualitat. Finalment, es pot parlar de real qualitat de vida si, a més dels punts anteriors, es donen nivells acceptables de cohesió social que impliqui entre d'altres coses, àmbits efectius de comunicació, convivència i participació, en els distintes entorns de la societat civil.

En el conjunt de la nostra comunitat, i en concret de Mallorca, s'ha donat un creixement econòmic notable que sens dubte, ha possibilitat unes rendes relativament acceptables. Al mateix temps hi ha hagut esforços públics i privats per la creació i implantació de bens i serveis a disposició dels ciutadans i ciutadanes. Des d'infraestructures a equipaments. Però no sempre la qualitat d'aquests bens i serveis és l'adequada. I al mateix temps la relativa facilitat d'accés a rendes estrictament econòmiques, no ha facilitat la construcció de lligams dins la nostra societat civil.

Avui pot existir una certa inquietud referida a la nostra situació estrictament econòmica. Possiblement és necessari fonamentar la nostra activitat productiva en criteris que, al mateix temps que ens garanteixin un creixement sostingut, ens possibilitin un millor benestar i qualitat de vida. Per això és rellevant que els ciutadans i ciutadanes de Mallorca es preocupin per factors constitutius de benestar i qualitat: habitatge i les comunicacions internes. Aquestes inquietuds, en distinta intensitat són constants.

La presència rellevant de persones procedents d'altres entorns geogràfics i culturals, comença a ésser una preocupació. Estam parlant de la immigració, fonamentalment extracomunitària. No és fàcil fer conviure persones i col·lectius distints. Es difícil no renegar de les nostres arrels, i malgrat això respectar les diferències. Sense alarmismes estèrils, la problemàtica annexa a la immigració és important.

MENORCA: AÏLLAMENT ENDÈMIC

En totes les investigacions sociològiques realitzades a Menorca per diverses institucions i organismes, posen de manifest uns nivells de cohesió social molt superior a les altres illes. A un recent estudi promogut pel Consell Insular de Menorca, resulta significativa la rellevància que es dona a l'esmentat Consell com a institució de cohesió i lideratge. Al mateix temps crida l'atenció la quantitat i qualitat d'organitzacions cíviques existents. Aquestes realitats no neguen l'existència de problemes per a ciutadans i ciutadanes de Menorca. Però en qualsevol cas la recerca de solucions serà més fàcil i efectiva si es donen elements de cohesió, de lideratge, i d'una societat civil activa i participativa.

LES INCOMUNICACIONS

Es constant la demanda generalitzada de millora de les comunicacions, tant internes com externes.

Es reiterativa la demanda de millora de la xarxa viària interna malgrat que es reconeixen les iniciatives preses fins ara. El transport públic, com a mitjà de comunicació entre poblacions segueix essent una assignatura pendent.

Les comunicacions externes entre illes i la península són bàsiques, no tan sols per facilitar la intercomunicació entre persones sinó també per possibilitar intercanvis de bens i serveis. Això passa per millorar els nivells dels serveis (freqüències, horaris,...) però també i sobretot per la implantació d'uns preus raonables.

En teoria el Regim Especial per Illes Balears (REB), preveu

fórmules per garantir unes comunicacions eficaçes i a preu adequat. Però, avui per avui segueix essent paper banyat.

Fa pocs dies el Senat espanyol ha aprovat una moció del Partit Popular que insta al Govern de la nació a arbitrar mesures per resoldre l'actual situació, inclos a l'establiment d'obligacions de servei públic. Els senadors representants del Pacte es van abstenir, manifestant que aquesta declaració pot ésser simplement "flors i violes" si no es determinen dades concretes que obliguen al Govern de la nació a aplicar mesures.

A una comunitat pluriinsular com la nostra, és decisiva l'existència de comunicacions accessibles per qualitat de servei i preu. A una societat moderna és impensable el manteniment de dèficits que propicien l'aïllament de persones, de bens i de serveis.

A diferència de les altres illes, crida l'atenció que la inseguretat pública i la immigració no es perceben com a problemes rellevants. Això no vol dir que, per exemple, la presència d'immigrants extracomunitaris no pugui començar a ésser rellevant a alguna de les poblacions de les illes. En concret, els ciutadans i ciutadanes d'Alaior comencen a percebre la immigració com a problema.

No deixa d'ésser rellevant que per primera vegada, malgrat sigui en quart lloc, aparegui el futur econòmic com a problema.

Possiblement a Menorca existeixen possibilitats d'una economia més equilibrada que a les altres illes. El que al menys en principi possibilita una major i millor resistència a possibles recessions econòmiques generalitzades. Però a pesar del que s'ha dit, el pes de l'activitat turística a Menorca és, de dia en dia més significativa. El fet de tenir una oferta menys desenvolupada quantitativament, li pot ajudar a una major capacitat de resposta. Així com l'existència activa i preservada d'importants recursos naturals i culturals. Malgrat el que s'ha dit segueix essent greu el important caràcter temporal de l'activitat turística a Menorca

	PRIMAVERA 2003	TARDOR 2002	PRIMAVERA 2002	TARDOR 2001
1er Prob.	Carreteres	Carreteres	Carreteres	Carreteres
2on Prob.	Comunicacions externes	Transport	Transports	Transports
3er Prob.	Transport públic	Comunicacions externes	Habitatge	Territori
4art Prob.	Perspectives econòmiques	Habitatge	Inseguretat	Habitatge
5è Prob	Habitatge	Activitats oci/cultura per a joves	Immigració	Droga i alcohol

Font: Baròmetres GADESO

EIVISSA: MANCA DE SEGURETATS

	PRIMAVERA 2003	TARDOR 2002	PRIMAVERA 2002	TARDOR 2001
1er Prob.	Perspectives econòmiques	Inseguretat	Droga i alcohol	Droga i alcohol
2on Prob.	Inseguretat	Comunicacions (Carreteres i transports)	Comunicacions (Carreteres i transport)	Comunicacions (Carreteres i transports)
3er Prob.	Carreteres	Territori	Inseguretat	Habitatge
4art Prob.	Urbanisme	Turisme	Immigració	Territori
5è Prob.	Immigració	Neteja	Habitatge	Treball

Font: Baròmetres GADESO

La inseguretat és un concepte que afecta no tan sols a la denominada "seguretat damunt les persones i els bens", sinó també a altres situacions com la seguretat a la feina, al trànsit, a l'accés als bens i serveis.

A Eivissa en concret, es percep una certa percepció ciutadana d'inseguretat a quasi tots els àmbits. En primer lloc preocupa la incertesa econòmica tenint en compte que a Eivissa depenen quasi exclusivament de l'activitat turística. En segon lloc ocupa i preocupa la manca de seguretat en el sentit estricte de persones i bens, en tercer i quart lloc el dèficit de carreteres i un cert desgavell urbanístic.

La possible manca de perspectives turístiques és una realitat no tan sols

a Eivissa. Aquesta inseguretat depèn, també, de factors externs com poden ésser la recessió econòmica als principals països emissors, així com els senyals d'una possible guerra. Però també hi ha causes de naturalesa intrínseca. Sens dubte comença a haver una consciència col·lectiva de la necessitat de diferenciar i millorar l'actual oferta turística, així com dissenyar plans de promoció i comercialització adequats.

La percepció d'inseguretat damunt persones i bens, es molt rellevant. A Eivissa, segons l'estudi "Seguretat i victimització a les Illes Balears" (Conselleria d'Interior novembre 2002), quasi un 39% dels habitants de l'illa manifesten que han patit alguna experiència de victimització durant el darrer any. Especialment afecta de

manera molt notable als comerciants, i en menys intensitat però en caràcter rellevant els robatoris a les persones així com a l'habitatge. No es pot dir el mateix de Formentera on aquest índex de victimització és realment baix.

Quan es fa referència a la preocupació per un cert desgavell urbanístic, la interpretació no és unívoca. D'una banda una part significativa dels ciutadans i ciutadanes d'Eivissa es refereixen explícitament a la inseguretat jurídica davant unes normatives, considerades imprecises. D'altra banda, també hi ha un nombre similar de ciutadans i ciutadanes d'Eivissa que fan referència explícita a la necessitat d'aturar i posar ordre a un creixement urbanístic desbocat.

" NO A LA GUERRA "

A la investigació realitzada per conèixer i avaluar les preocupacions dels ciutadans i ciutadanes d'aquestes illes ha aparegut de manera molt rellevant la inquietud referida a la previsible guerra a Iraq. Tal preocupació es manifesta de manera significativa indicant de manera explícita un "NO A LA GUERRA", i en caràcter molt més minoritari, un "SI A LA PAU".

Una anàlisi, posterior per tal de profunditzar en les causes d'aquesta preocupació majoritària davant la previsible guerra a l'Iraq, posa de manifest: Primer, el seu caràcter unilateral i econòmic. Segon, el seu caràcter d'injustícia i desproporció. Tercer, les probables conseqüències econòmiques a mig termini.

